

A large, white, stylized lowercase letter 'h' is positioned in the upper half of the image. The background consists of a cobblestone pavement with some small green plants growing between the stones.

VAMMAISPALVELUOPAS

Yhteystiedot

www.hyvinkaa.fi

Hyvinkään kaupunki

Sosiaali- ja terveystoimi, vammaispalvelut

PL 46

05801 Hyvinkää

Käyntiosoite:

Hyvinkään perhekeskus

Suutarinkatu 2 C, 2. krs

05900 Hyvinkää

Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@hyvinkaa.fi

Vammaispalveluiden päällikkö

- puh. 040 197 2377

Vammaispalvelun sosiaalityöntekijä

- sukunimen alkukirjaimen mukaan **A–L**
- puh. 019 459 4986, puhelinaika ma–ti ja to–pe klo 9.00–10.00

Vammaispalvelun sosiaalityöntekijä

- sukunimen alkukirjaimen mukaan **M–Ö**
- puh. 019 459 4985, puhelinaika ma–ti ja to–pe klo 9.00–10.00

Henkilökohtaisten avustajien sijaistus

- puh. 0400 968 640, puhelinaika ma–pe klo 8.00–12.00

Kehitysvammahuollon sosiaaliohjaaja

- puh. 019 459 4984

Asiakassihteerit

- puh. 019 459 4965 tai puh. 040 673 5446

Hyvinkään kaupungin työkeskus

Rääkänkatu 1, 05801 Hyvinkää

Myymäla auki ma–pe klo 9.00–15.00

Vastaava ohjaaja

- puh 040 356 6563

Sisällysluettelo

Lukijalle	1
1 VAMMAISTEN PALVELUT LAISSA	2
2 VAMMAISPALVELUN SOSIAALITYÖ	3
3 VAMMAISPALVELUN HAKEMINEN	3
4 VAIKEAVAMMAISTEN PALVELUT JA KUNNAN ERITYINEN JÄRJESTÄMISVASTUU	3
4.1 Kuljetuspalvelut	4
4.2 Henkilökohtainen apu	4
4.3 Asunnon muutostyöt	5
4.4 Asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet	6
4.5 Palveluasuminen	6
4.6. Päivätoiminta	7
5 KUNNAN JÄRJESTÄMÄT MÄÄRÄRAHASIDONNAISET PALVELUT JA TUKITOIMET	7
5.1 Päivittäisessä suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet	7
5.2 Tuki auton hankintaan	8
5.3 Auton apuvälineet ja muutostyöt	8
5.4 Sopeutumisvalmennus	8
5.5 Ylimääräiset vaatetuskustannukset	9
6 KEHITYSVAMMAISTEN PALVELUT	9
5.1 Sosiaaliohjaus	9
5.2 Kuntouttava päivähoito	10
5.3 Koululaisten aamu- ja iltapäivähoito sekä loma-ajan hoito	10
5.4 Tilapäishoito	11
5.5 Asumispalvelut ja perhehoito	11
5.6 Lyhytaikainen ja pitkäaikainen laitoshoido	12
5.7 Poliklinikkapalvelut	13
5.8 Työ- ja päivätoiminta	13
6 TALOUDELLISET ETUUKSET	13
6.1 Omaishoidon tuki	13
6.2 Toimeentulotuki	14
6.3 Kelan etuudet ja palvelut	14
7 MUITA PALVELUITA	15
7.1 Vammaisen henkilön pysäköintilupa	15
7.2 Autoveronpalautus	15
7.3 Esteetön matkustaminen	15
7.4 Tulkkipalvelut	15
7.5 Ammatillinen kuntoutus	15
8 HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ	16

Lukijalle

Tämän palveluoppaan tarkoitus on edistää ja helpottaa tiedonsaantiasi erilaisista Hyvinkään kaupungin tarjoamista vammaispalveluista.

Tähän oppaaseen on koottu keskeiset vammaispalvelut ja kehitysvammaiset palvelut sekä runsaasti linkkejä, joista löytyy lisää tietoja arjen sujumiseen.

Oppaan tavoitteena on, että kuntalaiset tuntevat kunnassa noudatettavat käytännöt ja saavat tarvittaessa tietoa, neuvontaa ja ohjausta vammaisten palveluihin liittyvissä kysymyksissä.

Palveluiden tavoitteena on tukea vammaisten ja kehitysvammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeutta, omatoimisuutta ja suoriutumista elämässään, sekä pyrkiä vähentämään vamman aiheuttamia haittoja jokapäiväisessä elämässä. Lisäksi palveluilla pyritään ehkäisemään syrjäytymistä.

Opasta on saatavilla Hyvinkään perhekeskuksen vammaispalveluista sekä kaupungin verkkosivuilta www.hyvinkaa.fi kohdasta perhe- ja sosiaalipalvelut, vammaispalvelut.

1 VAMMAISTEN PALVELUT LAISSA

Laissa vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (vammaispalvelulaki) on määritelty palvelut ja taloudelliset tukitoimet, joita kunnan sosiaalitoimi voi järjestää vammaiselle henkilölle kyseisen lain nojalla. Vammaispalvelulain 4 §:n mukaan palveluja ja tukitoimia järjestetään toissijaisesti eli silloin, kun vammaisen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai etuuksia muun lain nojalla. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 3.4.1987/380 (vammaispalvelulaki) ja asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 18.9.1987/759.

Keskeinen lainsäädäntö palveluiden järjestämiseen:

- Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista
- Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista
- Laki kehitysvammaisten erityishuollosta
- Asetus kehitysvammaisten erityishuollosta
- Laki vammaisetuuksista
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista
- Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta
- Sosiaalihuoltolaki
- Hallintolaki
- Yhdenvertaisuuslaki
- Suomen perustuslaki

Henkilöt, joilla on vamman tai sairauden johdosta pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista, ovat oikeutettuja vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin ja tukitoimiin. Näitä palveluja ja tukitoimia järjestetään, jos vammaisen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja muun lain nojalla. Pitkäaikaisuus tarkoittaa yleensä yli vuoden kestävästä vammasta tai sairaudesta aiheutuvaa rajoitusta.

Kehitysvammaiset henkilöt voivat hakea myös kehitysvammaisten erityishuoltoa koskevassa laissa määriteltyjä kehitysvammaisten erityispalveluja.

2 VAMMAISPALVELUN SOSIAALITYÖ

Vammaispalvelun sosiaalityöntekijä on asiantuntija vammaispalvelulain mukaisissa palveluissa. Sosiaalityöntekijän kanssa voi keskustella vaikeuksista, joita vamma tai sairaus aiheuttaa arjessa kuten asumisessa, liikkumisessa tai kotona selviytymisessä. Yhteistyötä tehdään muun muassa kotihoidon, sairaaloiden ja järjestöjen kanssa.

Vammaiselle henkilölle laaditaan palvelusuunnitelma, jossa yhdessä hänen kanssaan arvioidaan kokonaistilanne, kartoitetaan palvelun tarve, asetetaan tavoitteet ja sovitaan vastuuhenkilöistä. Myös seuranta ja arviointi ovat osa palvelusuunnitelmaa. Vammaispalvelusta saat tietoa myös eri palveluvaihtoehdoista. Lisätietoja antaa vammaispalvelun sosiaalityöntekijä.

3 VAMMAISPALVELUN HAKEMINEN

Vammaisille henkilöille tarkoitettuja vammaispalvelulain mukaisia palveluja haetaan vammaispalvelusta. Hakemuslomakkeita saa perusturvakeskuksesta (Suutarinkatu 2 C, 4. kerros) sekä internetistä www.hyvinkaa.fi kohdasta Perhe- ja sosiaalipalvelut, Vammaispalvelut.

Vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja taloudellisia tukitoimia voi hakea läpi vuoden. Hakijan tuloja tai varallisuutta ei huomioida palveluja myönnettäessä, vaan lähtökohtana on aina vamman tai pitkäaikaisen sairauden aiheuttama haitta päivittäisessä toiminnassa ja palvelutarve.

4 VAIKEAVAMMAISTEN PALVELUT JA KUNNAN ERITYINEN JÄRJESTÄMISVASTUU

Vaikeavammaisille henkilöille tarkoitettut palvelut ja tukitoimet kuuluvat kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin. Vaikeavammaisilla henkilöillä on subjektiivinen oikeus seuraaviin palveluihin.

- vaikeavammaisen kuljetuspalvelu
- henkilökohtainen apu
- asunnon muutostyöt

- asuntoon kuuluvat laitteet ja välineet
- palveluasuminen
- päivätoiminta

4.1 Kuljetuspalvelut

Vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu on tarkoitettu vaikeavammaisille henkilöille, joilla on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja jotka eivät vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä kuten linja-autoa tai palvelubussia ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Kuljetuspalvelua haettaessa on mukaan liitettävä lääkärintodistus, josta käy ilmi sairauden tai vamman aiheuttama liikuntavaikeus. Kuljetuspalvelumatkoja, jotka tehdään taksilla tai invataksilla, voi käyttää asiointi- tai virkistysmatkoihin Hyvinkäällä ja tarvittaessa lähikuntiin.

Vaikeavammaisilla on oikeus saada joka kuukausi 18 yhdensuuntaista asiointi- ja virkistysmatkaa asuinkunnassa tai lähikuntiin. Kuljetuspalveluiden piiriin kuuluvat myös välttämättömät työ- ja opiskelumatkat asuinkunnassa tai lähikuntiin.

Asiakas, jolle on tehty päätös kuljetuspalvelujen myöntämisestä, saa käyttöönsä henkilökohtaisen taksikortin. Matkat maksetaan taksikortilla. Asiakas maksaa matkoista omavastuuosuutena matkahuollon määrittelemän linja-autoliikenteen maksujen mukaisesti.

Sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua voidaan myöntää kotihoidon tukipalveluna pääsääntöisesti yli 70 vuotta täyttäneelle henkilölle, jonka toiminta- ja liikkumiskyky on alentunut sairauden tai vamman vuoksi. Palvelu on tulosidonnainen, lisätietoa www.hyvinkaa.fi

Kaikki terveydenhoitoon kuuluvat matkat kuuluvat Kelan korvauksen piiriin.

4.2 Henkilökohtainen apu

Henkilökohtaisen avun tarkoituksena on auttaa vaikeavammaista henkilöä elämään omaa elämäänsä ja toteuttamaan omia valintojaan. Avun myöntämisen yhtenä edellytyksenä on, että henkilö pystyy määrittelemään tarvitsemansa välttämättömän avun sisällön ja toteuttavan.

Henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella:

- päivittäisissä toimissa
- työssä ja opiskelussa
- harrastuksissa
- yhteiskunnallisessa osallistumisessa
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Henkilökohtaiseen apuun kuuluvat ne asiat ja tehtävät, jotka vaikeavammaisen henkilö teki itse, jos hänellä ei olisi vammaa tai sairautta, joka aiheuttaa toimintarajoitteita. Avun määrästä ja toteutustavasta sovitaan asiakkaan palvelusuunnitelmassa.

Kunta korvaa vaikeavammaiselle henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta koituvat kustannukset työnantajan maksettavaksi kuuluvine lakisääteisine maksuineen ja korvauksineen ja muut kohtuulliset avustajasta aiheutuvat välttämättömät kulut. Tällaista järjestämis muotoa kutsutaan työnantajamalliksi. Kunta voi myös erityistapauksissa hankkia vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluita julkiselta tai yksityiseltä palveluntuottajalta tai kunnan itsensä järjestämänä tai sopimuksin yhdessä toisen kunnan tai muiden kuntien kanssa. Tällöinkin vammaisella henkilöllä on itsemääräämisoikeus ja työnjohdollinen vastuu.

Vammaispalvelulain mukaan henkilökohtaisena avustajana ei voi toimia vaikeavammaisen henkilön omainen tai muu läheinen henkilö, ellei sitä erityisen painavasta syystä ole pidettävä vaikeavammaisen henkilön edun mukaisena.

4.3 Asunnon muutostyöt

Asunnon muutostöillä tuetaan vammaisen henkilön itsenäistä asumista ja suoriutumista. Asunnon muutostyöt voidaan korvata, jos henkilö on vaikeavammaisen ja hän tarvitsee niitä vammansa tai sairautensa vuoksi välttämättä suoriutuakseen tavanomaisista elämäntoiminnoista. Muutostöitä tehdään vain vakinaiseen asuntoon ja tällöin vammaispalveluna korvattavien kustannusten on oltava kohtuullisia. Asunnon muutostöillä ja asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden korvaamisella pyritään mahdollistamaan vammaisen henkilön asuminen omassa kodissa. Korvattavia muutostöitä ovat mm. ovien leventäminen, kynnysten poistaminen, luiskien tekeminen ja asunnon välittömässä läheisyydessä olevien esteiden poistaminen.

Laitoshoidon tarpeessa olevan henkilön asuntoon ei tehdä muutostöitä. Myöskään peruskorjausremontit eivät kuulu vammaispalvelulain mukaisten asunnonmuutostöiden piiriin. Vanhukset voivat saada kunnalta peruskorjausremontteihin avustusta valtion kunnille myöntämien tukien kautta, lisätietoa www.ara.fi. Avustukset ovat tulosidonnaisia ja kattavat vain osan kustannuksista. Näistä kuntien myöntämistä vanhusten ja vammaisten korjausavustuksista saa tarkempia tietoja Hyvinkään kaupungin korjaus- ja energiaavustuksia käsittelevältä henkilöltä. www.hyvinkaa.fi

Korjausneuvontaa saa myös Vanhustyön Keskusliiton kautta. www.vtkl.fi

4.4 Asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet

Vaikeavammaisen henkilön itsenäistä suoriutumista kotona voidaan helpottaa asuntoon kuuluvilla välineillä ja laitteilla. Välineiden korvaamisesta päätettäessä huomiota kiinnitetään vaikeavammaisuuteen ja asunnossa selviytymiseen, vaihtoehtoihin ratkaisuihin, asunnon vakinaisuuteen, laitteiden tarkoituksenmukaisuuteen ja kustannusten kohtuullisuuteen. Näitä voivat olla esimerkiksi kiinteästi asennetut nostolaitteet, porrashissi, turvahälytysjärjestelmät ja ulko-oven sähköinen avausjärjestelmä. Asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden kohtuulliset kustannukset korvataan kokonaan. Välineitä, koneita ja laitteita voidaan myös myöntää asiakkaalle käytettäväksi, jolloin ne palautetaan takaisin tarpeen lakattua.

4.5 Palveluasuminen

Palveluasumiseen liittyvillä palveluilla ja tukitoimilla pyritään mahdollistamaan vaikeavammaisen henkilön suoriutuminen tavanomaisista elämäntoiminnoista mahdollisimman itsenäisesti omassa kodissa, asumisyksikössä tai muussa asumisen palveluyksikössä (esim. palvelutalo). Asukas maksaa vuokran, ateriansa ja kaikki muut jokapäiväiseen elämään liittyvät kustannukset itse. Vaikeavammaisten palveluasumiseen liittyvät hoivapalvelut (esim. avunsaanti) ovat asukkaalle maksuttomia. Kokonaisarvion palveluasumisen tarpeesta tekee vammaispalvelun sosiaalityöntekijä.

Palvelua järjestetään vaikeavammaiselle henkilölle, joka vammansa tai sairautensa vuoksi arkielämässään tarvitsee apua jatkuvaluonteisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti. Palveluasumiseen kuuluvat jokapäiväiselle suoriutumiseksi välttämättömät palvelut. Näitä voivat olla avustaminen liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa, siivouksessa sekä terveyden, kuntoutuksen ja hyvin-

voinnin edistämiseksi tarvittavat palvelut. Omassa kodissa toteutetussa palveluasumisessa avustaminen järjestetään usein vammaispalvelun myöntämän henkilökohtaisen avun, kotihoidon sekä omaishoidon tuen yhteistyönä.

4.6. Päivätoiminta

Vammaispalvelulain mukainen päivätoiminta on kodin ulkopuolella järjestettyä itsenäisessä elämässä selviytymistä tukevaa ja sosiaalista vuorovaikutusta sekä yhteiskuntaan osallistumista edistävää ryhmätoimintaa. Päivätoiminta voi sisältää esimerkiksi ruoanlaittoa, liikuntaa, keskustelua, retkeilyä, luovaa toimintaa sekä sosiaalisten taitojen harjaannuttamista. Päivätoimintaan voi osallistua vaikeavammaisen omasta kodista tai palveluasumisryhmästä käsin.

Vammaispalvelulain mukainen päivätoiminta on asiakasmaksulain mukaisesti maksuton vammaispalvelu. Päivätoimintaan liittyvät kuljetukset järjestetään kuljetuspalveluna, josta vaikeavammaisen maksaa omavastuuosuuden. Aterioista vaikeavammaisen maksaa palveluntuottajalle.

5 KUNNAN JÄRJESTÄMÄT MÄÄRÄRAHASIDONNAISET PALVELUT JA TUKITOIMET

Osa vammaispalvelulain tarkoittamista palveluista ja tukitoimista on määrärahasidonnaisia, näistä palveluista kunta määrittelee, miten ne kohdennetaan. Korvauksen saaminen on tällöin aina harkinnanvaraista ja riippuu mm. tarpeesta, kohtuullisista kustannuksista ja käytössä olevista määrärahoista.

Vammaispalvelulaissa tarkoitettuja taloudellisia tukitoimia voi hakea myös jälkikäteen kuuden kuukauden kuluessa kustannusten syntyisestä. Varminta on kuitenkin tehdä ensin hakemus taloudellisista tukitoimista ennen kuin menot ovat syntyneet.

5.1 Päivittäisessä suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet

Vammaispalvelulain nojalla voidaan korvata liikkumisessa, viestinnässä tai muussa suoriutumisessa vamman vuoksi välttämättömien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuvat kustannukset silloin, kun ne eivät kuulu lääkinnällisen kuntoutuksen piiriin. Korvattavia voivat olla muun muassa auto, autoon asennettavat lisälaitteet tai kodinkoneet.

Välineitä, koneita ja laitteita voidaan myös myöntää asiakkaalle käytettäväksi, jolloin ne palautetaan takaisin tarpeen lakattua.

Korvauksen suuruus on enintään puolet kohtuuhintaisista hankintakustannuksista. Auton hankintakustannusten ja auton lisälaitteiden kustannusten korvaukset on määritelty erikseen. Vakiomalliseen laitteeseen tehdyt muutostyöt korvataan kokonaan.

5.2 Tuki auton hankintaan

Vammaispalvelulain perusteella voidaan myöntää tukea käytetyn tai uuden auton hankintaan. Korvausta voi saada enintään puolet autosta aiheutuvista todellisista kustannuksista. Auton avustuksen myöntämisellä tuetaan vaikeavammaisen henkilön opiskelua, työssäkäyntiä tai vaikeavammaisen lapsen jokapäiväisiä kuljetusmahdollisuuksia.

Edellytyksenä auton hankinnasta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi vammaispalvelulain perusteella on:

- että vammasta tai sairaudesta aiheutuu liikkumisvälineen tarve päivittäisissä toimissa, ja
- että tämä tarve liikkumiseen on jatkuvaa (päivittäistä) tai usein toistuvaa.

Vähennyksenä otetaan huomioon autoveronpalautus sekä vanhasta autosta saatava hyvitys sekä muu mahdollinen tuki autoon. Tukea auton hankintaan voi hakea, vaikka henkilö ei olisi saanut autoveronpalautusta.

5.3 Auton apuvälineet ja muutostyöt

Vammaispalvelulain perusteella korvataan vamman vaatimat välttämättömät muutostyöt vakiomalliseen autoon (mm. ajohallintalaitteet, ohjaustehostin, kääntyvä istuin, pyörätuolin nostolaite/hissi). Välttämättömiä muutostöitä ovat sellaiset tekniset ratkaisut, joiden avulla vammaisen henkilö voi ylipäättään käyttää autoa. Muutostyöt korvataan kokonaan määrärahojen sallimissa rajoissa.

5.4 Sopeutumisvalmennus

Sopeutumisvalmennuksen tavoitteena on vammaisen henkilön toimintakyvyn edistäminen. Palvelu on tarkoitettu vammaiselle henkilölle ja hänen lähiyhteisölleen. Sopeutumisvalmennusta järjestetään yksilöllisesti tai ryhmissä. Yksilöllistä sopeutumisvalmennusta voi olla mm. viittomakielen opetus, liikkumistaidon ohjaus tai asumisvalmennus. Sopeutumis-

valmennus on osallistujalle maksutonta matkakulujen omavastuuta lukuun ottamatta. Myös Kansaneläkelaitos, vakuutusyhtiöt ja Raha-automaattiyhdistys voivat kustantaa sopeutusvalmennusta.

5.5 Ylimääräiset vaatetuskustannukset

Ylimääräisiä vaatetuskustannuksia voidaan korvata vammaispalveluna, ja päätös perustuu tällöin yksilölliseen tarveharkintaan. Kustannuksia korvataan lähinnä vamman vuoksi yksilöllisesti teetettyjen vaatteiden tai tavanomaisiin vaatteisiin tehtyjen muutosten aiheuttamista huomattavista kuluista.

6 KEHITYSVAMMAISTEN PALVELUT

Kehitysvammaisten palvelut määritellään laissa kehitysvammaisten erityishuollosta. Hyvinkäällä kehitysvammahuollon asiakkuuden kriteerinä on henkilölle asetettu kehitysvamma- ja/tai autismediagnoosi.

Erityishuollon tarkoituksena on edistää kehitysvammaisten henkilöiden suoriutumista päivittäisessä elämässä, toimeentuloa sekä turvata tarvittava hoito ja huolenpito. Erityishuoltopalvelujen saamisen edellytyksenä on, ettei henkilö voi saada tarvitsemiaan palveluja muun lain nojalla. Toisin sanoen kehitysvammaiset henkilöt iästä riippumatta käyttävät ensisijaisesti kunnan peruspalveluja kuten esim. terveyskeskuksen omalääkäripalveluja. Mikäli perusterveydenhuollossa ei pystytä vastaamaan kehitysvammaisen henkilön erityistarpeisiin, hankitaan tämä erityisosaaminen ostopalveluna.

Kehitysvammaisella henkilöllä on oikeus saada myös vammaispalvelulain mukaisia palveluja, mikäli ne ovat hänelle riittäviä ja tarkoituksenmukaisia. Vammaispalvelulaki on ensisijainen suhteessa kehitysvammalakiin. Alla on kuvattu yleisimmät kehitysvammalain mukaiset palvelut.

5.1 Sosiaaliohjaus

Kehitysvammahuollon asiakkaaksi ja kehitysvammahuollon palvelujen piiriin hakeudutaan ottamalla yhteyttä kehitysvammahuollon sosiaaliohjaajaan. Kehitysvammahuollon yhteystiedot löytyvät kaupungin internet sivuilta <http://www.hyvinkaa.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/vammaispalvelut/yhteystiedot/>

Kehitysvammahuollon sosiaaliohjaaja on asiantuntija kehitysvammalakiin liittyvissä palveluissa. Hän koordinoi ja suunnittelee kehitysvammaisille henkilöille kohdennettuja palveluja sekä tekee kokonaisarvion kehitysvammalain mukaisten palvelujen tarpeesta sekä suunnitelman palvelujen toteuttamistavasta.

Kehitysvammahuollon sosiaaliohjaaja tekee yhteistyötä mm. varhaiskasvatuksen, koulujen, terveydenhuollon ja kehitysvamma-alan asiantuntijoiden sekä palveluntuottajien kanssa. Kehitysvammahuollon sosiaaliohjaaja antaa myös neuvoja ja ohjausta kehitysvammaisille henkilöille ja heidän perheilleen vammaispalvelulain mukaisissa palveluissa.

5.2 Kuntouttava päivähoito

Kehitysvammaisten kuten muidenkin lasten osalta päivähoitolaki on ensisijainen laki päivähoitojärjestämisessä. Lapsilla on subjektiivinen oikeus päivähoitoon ja esiopetukseen. Esiopetus on aina maksutonta. Päivähoidon asiakasmaksut määräytyvät asiakasmaksulain mukaan. Päätös päivähoitopaikan saamisesta ja päivähoitopaikasta tehdään aina varhaiskasvatuspalveluissa.

Päivähoito voidaan katsoa myös kehitysvammaisen osittaiseen ylläpitoon kuuluvaksi ja siten maksuttomaksi kuntoutushoidoksi. Tällöin päivähoito voi olla osa lapsen kehitysvammalain mukaisia palveluja sekä samalla häntä hoitavan lääkärin laatiman kuntoutussuunnitelman toteutusta. Kuntouttavaa päivähoitoa haettaessa tulee lääkärin laatimasta lausunosta tai kuntoutussuunnitelmasta ilmetä päivähoidossa toteutettavan kuntoutushoidon tavoitteet.

Niille kehitysvammaisille lapsille, joille lääkäri katsoo päivähoidolla olevan erityinen kuntouttava merkitys, kuntouttava osuus on rajattu viiteen tuntiin päivässä. Muu osuus on päivähoitolain mukaista palvelua, missä noudatetaan päivähoitojärjestelmän maksuperiaatteita. Kuntoutushoidon maksuttomuudesta ja sen hakemisesta saa lisätietoa kehitysvammahuollon sosiaaliohjaajalta sekä varhaiserityiskasvatuspalveluista.

5.3 Koululaisten aamu- ja iltapäivähoito sekä loma-ajan hoito

Kehitysvammaisille koululaisille järjestetään iltapäivätoimintaa sekä loma-ajan hoitoa Hakalanpolun koulun tiloissa. Toiminnan sisällöstä sekä toiminta-ajoista päättää sivistystoimi. Hakemuksen toimintaan sekä lisätietoa saa sivistystoimesta koululaisten aamu- ja iltapäi-

vätoiminnan koordinaattorilta sekä sivistystoimen nettisivuilta (kasvatus- ja opetus, iltapäivätoiminta).

Palvelu on oppivelvolliselle kehitysvammaiselle lapselle ja nuorelle maksutonta. Päätös erityishuoltona myönnettävästä palvelusta laaditaan kehitysvammahuollossa.

5.4 Tilapäishoito

Tilapäishoidon tarkoituksena on mahdollistaa kehitysvammaista henkilöä kotona hoitavalle vapaata hoitotyötä. Tilapäishoidon kautta tuetaan ja mahdollistetaan myös nuoren ja aikuisen kehitysvammaisen henkilön itsenäistymistä lapsuuden kodista, asumisvalmennusta, sosiaalisten suhteiden luomista sekä vertaistukea.

Tilapäishoitoa järjestetään pääsääntöisesti asumispalveluyksiköissä (ryhmäkodissa) tai perhehoidossa. Tilapäishoitopalvelua tuottavat Eteva kuntayhtymä ja yksityiset palveluntuottajat. Asiakas ja hänen perheensä arvioivat yhdessä sosiaaliohjaajan kanssa tilapäishoidontarpeen ja sopivan tilapäishoitopaikan. Palvelu on oppivelvolliselle kehitysvammaiselle lapselle ja nuorelle maksutonta. Yli 16-vuotiaat oppivelvollisuuden täyttäneet maksavat tilapäishoidosta perusturvalautakunnan määrittelemän asiakasmaksun.

5.5 Asumispalvelut ja perhehoito

Asumispalveluja järjestetään täysi-ikäisille kehitysvammaisille henkilöille. Asumispalvelun toteutus suunnitellaan asiakkaan yksilöllisestä tarpeesta käsin. Kokonaisarvion asumispalvelun tarpeesta sekä suunnitelman asumispalvelun toteuttamista tekee kehitysvammahuollon sosiaaliohjaaja yhteistyössä asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa.

Asumispalvelu voidaan toteuttaa asumispalveluyksikössä joko omassa asunnossa tai asumisryhmässä (ryhmäkoti). Asumispalvelua voi saada myös omaan asuntoon niin kutsuttuna tuettuna asumisena. Asumispalvelu voidaan toteuttaa myös ammatillisen perhehoitajan kodissa pitkäaikaisena perhehoitona.

Hyvinkään kaupunki tuottaa omana toimintana asumispalvelua Lepovillan Viisikossa, joka on viiden asukkaan kodikas ja viihtyisä ryhmäkoti. Hyvinkään kaupunki tarjoaa tukea myös itsenäisesti asuvan kehitysvammaisen henkilön omaan kotiin. Tällaisessa ns. tuetussa asumisessa ohjaaja käy asiakkaan luona sovitusti / tarvittaessa. Palvelu on maksutonta ja ei välttämättä jää pysyväksi. Tavoitteena on kasvattaa oman elämän hallintaa.

Asumispalveluja ja perhehoitoa tuottavat Eteva kuntayhtymä ja yksityiset palvelun tuottajat. Oikean ja sopivan asumispalvelu- tai perhehoitopaikan löytämien vie aikaa, joten lapsuuden kodista itsenäistymisen ja muuton suunnitteleminen on hyvä aloittaa noin kaksi vuotta ennen mahdollista tarvetta. Asiakkaan yksilöllisen palvelutarpeen johdosta asumispalvelu- tai perhehoitopaikka ei välttämättä aina löydy kotipaikkakunnalta.

Asumispalveluissa asiakas maksaa vuokran ja kaikki muut jokapäiväiseen elämään liittyvät kustannukset itse (esim. ruoka, siivousaineet, henkilökohtainen hygienia, lääkkeet). Asumispalveluun liittyvät ohjaus- ja hoitopalvelut (mm. avunsaanti) ovat asukkaalle maksuttomia. Pitkäaikaisessa perhehoidossa asiakasmaksu määräytyy maksukyvyn mukaan, joka kattaa asiakkaalle pääsääntöisesti täyden ylläpidon.

Osa perusopetuksen jälkeisen toisen asteen oppilaitoksista tarjoaa oppilailleen opiskelija-asumista oppilaitosten yhteydessä esim. Kiipulan koulutus- ja kuntoutuskeskus ja Aitoon koulutuskeskus. Nämä opiskelija-asuntolapaikat haetaan oppilaitoksen kautta. Mikäli oppilaitoksella ei ole järjestetty opiskelija-asumista ja opiskelupaikkakunta on kaukana, on opiskelun aikainen asuminen mahdollista järjestää kehitysvammalain mukaisena asumispalveluna opiskelupaikkakunnan asumispalvelumahdollisuuksien mukaan. Tällöin kehitysvammahuollossa tulee olla tieto jatko-opintosuunnitelmista viimeistään perusopetuksen 8.-luokalla, jotta opiskelija-asumisen järjestämiseen on riittävästi aikaa.

5.6 Lyhytaikainen ja pitkäaikainen laitoshoido

Laitoshoido tulee kysymykseen silloin kun asiakkaan hoivan ja hoidon tarpeeseen ei pystytä riittävästi vastaamaan avopalveluissa. Näissä vaativimmissa palveluissa yksiköt ovat pitkälle erikoistuneet eri syistä runsastarpeisten asiakkaiden pitkäaikaiseen kuntoutukseen ja hoitoon. Pitkäaikaisessa laitoshoidossa asiakasmaksu määräytyy maksukyvyn mukaan, joka kattaa asiakkaalle täyden ylläpidon.

Lyhytaikaista laitoshoidoa tarvitaan esim. tutkimusten, kuntoutuksen tai lääkemutosten takia sekä perheen jaksamista tukevaan lyhytaikaiseen hoitoon. Tutkimus- ja kuntoutuskeskuksessa tarjottavien hoito- ja kuntoutuspalvelutarpeiden taustalla on esimerkiksi mielen-terveysongelmat, vaikeasti tulkittava käyttäytyminen, autismiin liittyvät palvelutarpeet, vaikea- ja/tai monivammaisuus, pitkäaikaissairaus tai vaikea epilepsia. Lyhytaikaisesta laitoshoidosta asiakas maksaa perusturvalautakunnan määrittelemän asiakasmaksun.

5.7 Poliklinikkapalvelut

Poliklinikkapalvelut auttavat kehitysvammaisuudesta tai vastaavista toimintakyvyn rajoitteista ja/tai lisäsairauksista johtuvissa kysymyksissä. Tavallisia käyntien syitä ovat muun muassa kuntoutussuunnitelmien laatiminen ja kuntoutuksen tai lääkityksen seuranta. Kehitysvamma-poliklinikalla työskentelee kehitysvammaisten asioihin perehtyneitä asiantuntijoita mm. erikoislääkäreitä, psykologeja, sosiaalityöntekijöitä ja terapeutteja. Lähetteen poliklinikalle voi laatia asiakkaan hoitava lääkäri esim. erikoissairaanhoidossa tai perusterveydenhuollossa. Poliklinikan palvelujen käyttö edellyttää aina kehitysvammahuollossa laadittua erityishuoltopäätöstä.

5.8 Työ- ja päivätoiminta

Kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta on tarkoitettu peruskoulun sekä toisen asteen opintojen päättäneille kehitysvammaisille nuorille ja aikuisille. Työ- ja päivätoiminta on kokonaisvaltaista fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kuntoutusta. Työ – ja päivätoiminnan sisältö, toteuttamistapa sekä toteuttamispaikka suunnitellaan aina asiakkaan yksilöllisistä tarpeista, toiveista sekä mahdollisuuksista lähtien. Työ- ja päivätoiminnan perustoiminta-ajatuksena on järjestää aikuisille kehitysvammaisille henkilöille arkipäivisin työtä sekä päivätoimintaa, jonka kautta mahdollistetaan ja tuetaan myös asiakkaiden yhteiskuntaan osallistumista, elämänhallintaa sekä vertaistuen saamista.

Hyvinkään kaupungin työkeskuksessa tuotetaan omana toimintana monipuolista työtoimintaa. Lisäksi työkeskus järjestää tuettua työtoimintaa ja tuettua työllistämistä eri puolille kaupunkia yrityksiin ja kunnan yksiöihin. Työ- ja päivätoimintaa hankitaan myös ostopalveluna Eteva kuntayhtymältä, yksityisiltä palveluntuottajilta sekä säätiöiltä. Työ- ja päivätoiminta järjestetään pääsääntöisesti asiakkaan asuinpaikkakunnalla.

Työ- ja päivätoimintaan hakeudutaan kehitysvammahuollon sosiaaliohjaajan kautta.

6 TALOUDELLISET ETUUKSET

6.1 Omaishoidon tuki

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Lakisääteinen omaishoidon tuki on määrärahasidonnaista sosiaalipalvelua, jonka myön-

täminen perustuu kunnan harkintaan. Se muodostuu omaishoitajalle maksettavasta hoitopalkkiosta, hoidettavalle annettavista tarvittavista palveluista ja omaishoitoa tukevista palveluista.

Omaishoidon tuen myöntäminen perustuu hoidon sitovuuteen, vaativuuteen ja hoidettavan toimintakykyyn. Tuen tavoitteena on jatkuvan laitoshoidon tarpeen ehkäiseminen tai siirtäminen.

Hyvinkäällä omaishoidon tukea voidaan myöntää, jos henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden tai vamman vuoksi tarvitsee päivittäin melko paljon tai runsaasti hoitoa ja huolenpitoa. Hoidettavan kotikuntalaisissa tarkoitettu kotikunta tulee olla Hyvinkää. Omaishoidon tukea haetaan erillisellä lomakkeella, jonka liitteeksi tarvitaan lääkärinlausunto hoidettavan nykyisestä terveydentilasta. Tarkempaa tietoa saa kaupungin internetsivuilta <http://www.hyvinkaa.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/ikaantuvien-palvelut/tukea-kotiin/omaishoito/> tai ottamalla yhteyttä palveluohjausyksikön päivystyspuhelimeen.

6.2 Toimeentulotuki

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Se on tarkoitettu tilanteisiin, joissa ensisijaiset tulot ja käytettävissä olevat säästöt eivät riitä kohtuullisiin elinkustannuksiin tai niiden saaminen viivästyy.

Lisätietoja toimeentulotuen myöntämisestä ja kriteereistä sekä toimeentulotukihakemusten saa aikuissosiaalityöstä tai internetistä <http://www.hyvinkaa.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/aikuisten-sosiaali-ja-tyollisyyspalvelut/toimeentulotuki/>

6.3 Kelan etuudet ja palvelut

Kela maksaa tietyin edellytyksin vammaiselle henkilölle mm. vammaistukea, eläkettä saavan hoitotukea, asumistukea, kuntoutusrahaa, nuoren kuntoutusrahaa ja työkyvyttömyyseläkettä. Kela järjestää avo- ja laituskuntoutusta sekä sopeutumisvalmennusta. Kuurojen ja kuulovammaisten tulkkipalvelut kuuluvat Kelan myöntämiin etuuksiin. Lisäksi Kela korvaa sairaudesta aiheutuvia kustannuksia. Lisätietoja kelan etuuksista saa Kelan paikallistoimistosta sekä internetistä www.kela.fi

7 MUITA PALVELUITA

7.1 Vammaisen henkilön pysäköintilupa

Poliisi voi myöntää vaikeasti vammaiselle henkilölle tai vaikeasti vammaisen henkilön kuljettamista varten pysäköintiluvan. Pysäköintilupa on henkilökohtainen ja se myönnetään ensisijaisesti vammaiselle itselleen, vaikka hän ei kuljetakaan ajoneuvoa. Lupa myönnetään korkeintaan kymmeneksi vuodeksi kerrallaan tai, jos vamma on tilapäinen sen todennäköiseksi kestoajaksi. Pysäköintilupahakemukseen on liitettävä lääkärintodistus ja kaksi passivalokuvaa. Lupa on maksullinen. Lisätietoja www.poliisi.fi

7.2 Autoveronpalautus

Vammaisen henkilö voi saada omaan käyttöönsä tulevasta autosta, joka ensirekisteröidään Suomessa hakijan omistukseen autoverolain mukaan palautusta auton hintaan sisältyvästä autoverosta joko kokonaan tai osittain. Palautuksen suuruus riippuu vamman laadusta ja vaikeusasteesta. Palautukselle on säädetty euromääräiset enimmäisrajat. Muita auton hintaan sisältyviä veroja kuten tullia, arvonlisäveroa tai dieserveroa ei voida palauttaa. Autoveronpalautusta voidaan myöntää näkö- tai liikuntavammaiselle henkilölle. Hakijan ei kuitenkaan itse tarvitse toimia auton kuljettajana. Lisätietoja www.tulli.fi

7.3 Esteetön matkustaminen

Internetsivulta www.esteetontamatkailua.fi löytyy runsaasti tietoa liikuntaesteiselle soveltuvista matkailu- tai majoituskohteista sekä tietoa matkustaessa laivalla, lentokoneella, junalla, linja-autolla tai omalla autolla kotimaassa tai ulkomailla.

7.4 Tulkkipalvelut

Tulkkipalveluja myönnetään vaikeasti kuulovammaisille, kuulo- ja näkövammaisille tai puhevammaisille henkilöille. Tulkkia voi käyttää asioimisessa, työssä, opiskelussa, yhteiskunnallisessa osallistumisessa ja virkistysmatkoilla. Tulkkipalveluja haetaan Kelasta. Lisätietoja www.kela.fi

7.5 Ammatillinen kuntoutus

Työ- ja elinkeinotoimiston ammatillisen kuntoutuksen palvelut auttavat tekemään työhön tai koulutukseen liittyviä suunnitelmia ja ratkaisuja, joissa asiakkaan terveydentila otetaan huomioon. Ammatillista kuntoutusta järjestävät myös tapaturma- ja liikennevakuutuslaitokset, työeläkelaitokset ja Kansaneläkelaitos. Lisätietoja www.vkk.fi, www.tela.fi, www.kela.fi

8 HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ

Vaje ry

Vaje ry on Hyvinkään vammaisjärjestöjen yhteistyöelin. Vaje ry toimii paikallisten potilas- ja vammaisyhdistysten yhteistyöelimenä.

Vaje ry

Siltakatu 6

05900 Hyvinkää

www.vaje.fi

Hyvinkään vammaisneuvosto

<http://www.hyvinkaa.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/vammaispalvelut/vammaisneuvosto/>

Valtakunnallinen vammaisneuvosto

www.vane.to

Valtion säädöstietopankki

www.finlex.fi

Kynnys ry

www.kynnys.fi

Esteettömyystietoa

www.esteeton.fi

Ajankohtaisia asioita selkokielellä

www.selkosanomat.fi

HYVINKÄÄ

HYVINKÄÄN KAUPUNKI
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI
2018 (PÄIVITETTY VERSIO)